

A. Η ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1. Κερί

Σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος η παραγωγή κεριού για τα έτη 2003, 2004 και 2005 ήταν 402, 407 και 432 τόνοι αντίστοιχα. Η ποσότητα αυτή είναι ικανή να καλύψει περίπου το 45% των αναγκών της χώρας μας (βιομηχανίες κρηθρών, κεριών εκκλησιών, φαρμάκων, καλλυντικών, υφαντουργίας, δέρματος, ξύλων κ.ά.).

2. Βασιλικός πολτός

Αν και δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία για την ετήσια συνολική παραγωγή, υπολογίζεται ότι είναι περίπου 400 – 600 kg. Χώρες όπως η Κίνα παράγουν τεράστιες ποσότητες. Σε διεθνή διάσκεψη, εκπρόσωπος του Υπουργείου Γεωργίας της Κίνας ανέφερε ότι η παραγωγή βασιλικού πολτού για το 2007 ήταν 2.000 τόνοι. Η τιμή του στην Ελλάδα είναι αρκετά υψηλή.

3. Γύρη

Δεν υπάρχουν στοιχεία για την παραγωγή γύρης στην Ελλάδα. Τα τελευταία χρόνια η παραγωγή είναι ανοδική με αρκετούς τόνους ανά έτος για παρασκευή πρωτεϊνούχο τροφής μελισσών και για πώληση ως βιταμινούχο συμπλήρωμα για τον άνθρωπο.

4. Πρόπολη

Στην Ελλάδα συλλέγονται μικρές ποσότητες. Σε χώρες, όπως Νορβηγία, Δανία, Ρουμανία, και χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης παράγονται μεγαλύτερες ποσότητες. Χρησιμοποιείται στη βιομηχανία φαρμάκων και καλλυντικών.

5. Δηλητήριο

Χρησιμοποιείται στη φαρμακοβιομηχανία. Στην Ελλάδα δε γίνεται εκμετάλλευσή του.

6. Επικονίαση

Συχνά κατά την αναφορά των παροχών της μελισσοκομίας δεν δίδεται η δέουσα προσοχή στη συμβολή της μέλισσας στην επικονίαση των ανθέων. Στη μέλισσα υπολογίζεται ότι χρωστάμε το 80 –90% της παραγωγής πολλών δένδρων ή φυτών μεγάλης καλλιέργειας. Υπολογίζεται ότι υπάρχει οικονομικό όφελος 150 φορές μεγαλύτερο από την επικονίαση των φυτών από τη συνολική αξία των άλλων μελισσοκομικών προϊόντων που παράγονται. Η μελισσοκομία είναι από τις ελάχιστες ανθρώπινες οικονομικές δραστηριότητες που είναι φιλική προς το περιβάλλον και συνεισφέρει στην ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων.

Πρέπει να αναφερθεί ότι ως αίτιο της μη κανονικής παραγωγής ορισμένων φυτών και δένδρων είναι η σταδιακή μείωση του αριθμού των εντόμων επικονιαστών (εκχερνώσεις, πυρκαγιές, χρήση ζιζανιοκτόνων κ.ά.) Για να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα πρέπει να εξασφαλισθεί ισορροπία εντομόφιλων φυτών και επικονιαστών εντόμων, γεγονός που μπορεί να επιτευχθεί με αύξηση των μελισσοσμηνών. Από αυτή τη δραστηριότητα των μελισσών προκύπτουν γενικότερα οφέλη, όπως βελτίωση της παραγόμενης ποσότητας και ποιότητας καρπών και σπόρων, ποικιλότητας της αυτοφυούς βλάστησης, διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας.

Πίνακας 1. Κατανομή μελισσοκομικών μονάδων και μελισσιών κατά γεωγραφικό διαμέρισμα (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, 2005).

Περιφέρεια	Μελισσοκομικές μονάδες		Μελίσσια	
	Αριθμός	%	Αριθμός	%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	1.658	8,7	120.854	8,2
Κεντρική Μακεδονία	2.622	13,8	277.371	18,6
Δυτική Μακεδονία	481	2,5	23.464	1,6
Θεσσαλία	1.492	7,8	129.381	8,8
Ήπειρος	1.143	6,0	55.380	3,8
Ιόνια Νησιά	605	3,2	32.512	2,2
Δυτική Ελλάδα	1.724	9,1	80.145	5,5
Στερεά Ελλάδα	2.724	14,3	218.628	14,9
Πελοπόννησος	2.251	11,8	197.367	13,4
Βόρειο Αιγαίο	542	2,8	41.061	2,8
Νότιο Αιγαίο	867	4,6	51.812	3,5
Κρήτη	2.300	12,1	201.600	13,7
Αττική	631	3,3	39.730	2,7
Σύνολο	19.040		1.496.305	

Σύμφωνα με τις τελευταίες μετρήσεις η ελληνική μελισσοκομία αριθμεί περίπου 1,5 εκατομμύριο μελίσσια από τα οποία το 96% είναι εγκατεστημένα σε σύγχρονες κυψέλες ενώ το υπόλοιπο 4% είναι σε εγχώριες διαφόρων τύπων. Η μελισσοκομία είναι διαδεδομένη σε όλη τη χώρα, σαφώς όμως υπάρχουν και περιοχές με αυξημένο μελισσοκομικό ενδιαφέρον (Πίν. 1).

Το 45% του συνόλου των μελισσοκόμων είναι μέλη συνεταιριστικών οργανώσεων. Ένα μεγάλο μέρος των συνεταιρισμών είναι μέλη της Κοινοπραξίας Μελισσοκομικών Συνεταιρισμών Ελλάδας. Στην Ομοσπονδία Μελισσοκομικών Συλλόγων Ελλάδος υπάγονται περίπου 30 μελισσοκομικοί σύλλογοι. Ακόμη σε διάφορα μέρη της Ελλάδος αρχίζουν να δημιουργούνται ομάδες παραγωγών που έχουν κοινούς οικονομικούς σκοπούς.

Στη χώρα μας η συνολική ετήσια παραγωγή μελιού κυμαίνεται από 12.000 – 17.000 τόνους. Το 60% προέρχεται από πεύκο και έλατο, 15% από θυμάρι και 25% περίπου από άλλα άνθη (βαμβάκι, πορτοκαλιά, ρέικι κλπ.).

B. Η ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Η Ελλάδα κατέχει μια από τις πρώτες θέσεις σε μελίτσια και σε παραγωγή μελιού, ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και παγκοσμίως. Ο **πίνακας 2** παρουσιάζει τον αριθμό των μελισσιών των 27 χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η χώρα μας σε απόλυτους αριθμούς βρίσκεται στη δεύτερη θέση, μόνο μετά την Ισπανία σε αριθμό μελισσιών με ποσοστό 10,8 επί του συνόλου των **13.602.719** της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αν συσχετίσουμε τους απόλυτους αριθμούς με την έκταση της κάθε χώρας, η Ελλάδα προηγείται με 11,1 μελίτσια ανά Km² από όλες τις ευρωπαϊκές χώρες και έπονται η Ουγγαρία (9,7), η Σλοβενία (8,4), η Τσεχία (6,7) κλπ.

Ο **πίνακας 3** παρουσιάζει την παραγωγή μελιού κατά ηπείρους. Κατά την πενταετία 2003-2007, η ήπειρος με τη μεγαλύτερη παραγωγή μελιού στον κόσμο είναι η Ασία ακολουθούμενη από την Ευρώπη και την Αμερική. Η Αργεντινή είναι ο μεγαλύτερος εξαγωγέας στον κόσμο μπροστά από την Κίνα ενώ η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) είναι ο μεγαλύτερος εισαγωγέας. Η παγκόσμια παραγωγή μελιού ανήλθε στους 1.438.000 τόνους το 2006. Κατά την περίοδο 2003-2006 η παγκόσμια παραγωγή αυξήθηκε κατά 7,8%, ενώ από το 1996 έχει αυξηθεί κατά 25%.

Από το 2004, ως συνέπεια της διεύρυνσης με τα 10 νέα κράτη μέλη, η ΕΕ έχει γίνει ο δεύτερος μεγαλύτερος παραγωγός στον κόσμο. Το 2005, η ΕΕ παρήγαγε 174.000 τόνους μελιού, (δηλαδή το **12% της παγκόσμιας παραγωγής**), ενώ η Κίνα σταθεροποιήθηκε στη θέση του μεγαλύτερου παραγωγού παγκοσμίως με την παραγωγή της να ανέρχεται στους 305.000 τόνους, που σημαίνει αύξηση κατά 20% από το 2001. Οι άλλοι κυριότεροι παραγωγοί είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Αργεντινή με την παραγωγή τους να ανέρχεται στους 85.000 τόνους για κάθε μια από αυτές.

Ο συνολικός αριθμός των μελισσοκόμων στην Κοινότητα ανέρχεται σε **593.000**, εκ των οποίων οι **17.986** θεωρούνται επαγγελματίες (τουλάχιστον 150 μελίτσια). Από το συνολικό αριθμό των μελισσιών (13.602.719), τα 4.321.901 ανήκουν σε επαγγελματίες μελισσοκόμους. Δηλαδή το **3% των επαγγελματιών μελισσοκόμων, κατέχουν το 32% των μελισσιών**.

Εικόνα 1. Η μελιτοφορία του πεύκου και έλατου, δίνει τη δυνατότητα συγκέντρωσης υπερβολικά μεγάλου αριθμού μελισσιών σε μερικές περιοχές. Αυτό είναι μοναδικό φαινόμενο στον κόσμο το οποίο έχει θετικές αλλά και αρνητικές επιπτώσεις για την ελληνική μελισσοκομία. (π.χ. αύξηση της παραγωγής αλλά και μετάδοση ασθενειών).

Πίνακας 2. Αριθμός μελισσιών ανά χώρα (με σειρά μεγέθους) και η πυκνότητα μελισσιών στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007).

α/α	Χώρα	Αριθμός μελισσιών	Ποσοστό της Ε.Ε.	Έκταση km ²	Μελίσσια ανά km ²
1	Ισπανία (ES)	2.320.949	17,1	504.030	4,6
2	Ελλάδα (EL)	1.467.690	10,8	131.990	11,1
3	Γαλλία (FR)	1.360.973	10,0	547.030	2,5
4	Ιταλία (IT)	1.157.333	8,5	301.338	3,8
5	Πολωνία (PL)	1.091.930	8,0	312.679	3,5
6	Ρουμανία (RO)	975.062	7,2	238.391	4,1
7	Ουγγαρία (HU)	900.000	6,6	93.030	9,7
8	Γερμανία (DE)	751.000	5,5	357.021	2,1
9	Βουλγαρία (BG)	671.674	4,9	110.910	6,1
10	Πορτογαλία (PT)	555.049	4,1	92.345	6,0
11	Τσεχία (CZ)	525.560	3,9	78.866	6,7
12	Αυστρία (AT)	311.000	2,3	83.872	3,7
13	Μ. Βρετανία (UK)	274.000	2,0	244.820	1,1
14	Σλοβακία (SK)	246.259	1,8	49.035	5,0
15	Σλοβενία (SL)	170.682	1,3	20.273	8,4
16	Δανία (DK)	170.000	1,2	43.098	3,9
17	Σουηδία (SE)	150.000	1,1	449.964	0,3
18	Βέλγιο (BE)	110.000	0,8	32.528	3,4
19	Λιθουανία (LT)	85.015	0,6	65.200	1,3
20	Ολλανδία (NL)	80.000	0,6	41.526	1,9
21	Λετονία (LV)	62.200	0,5	64.589	1,0
22	Φινλανδία (FI)	56.000	0,4	338.145	0,2
23	Κύπρος (CY)	44.338	0,3	9.251	4,8
24	Εσθονία (EE)	33.000	0,2	45.228	0,7
25	Ιρλανδία (IE)	22.000	0,2	70.273	0,3
26	Λουξεμβούργ.(LU)	9.267	0,1	2.586	3,6
27	Μάλτα (MT)	1.938	0,01	316	6,1
	Σύνολο	13.602.719			

Πίνακας 3. Η παγκόσμια παραγωγή μελιού κατά ήπειρο και σειρά μεγέθους παραγωγής σε χιλιάδες τόνους (Πηγή: F.A.O.).

Ήπειρος	2003	2004	2005	2006	2007	Μέσος όρος	%
Ασία	513	519	542	558	248	476,0	35,9
Ευρώπη	317	337	343	353	321	334,2	25,2
Αμερική	322	330	345	334	314	329,0	24,9
Αφρική	153	156	155	164	161	157,8	11,9
Ωκεανία	29	26	27	29	28	27,8	2,1
Κόσμος	1.334	1.368	1.410	1.438	1.073	1.324,6	100,0